

EESTI AJALOOLISTE HOONETE ÜMARLAUD

Kliimakindla majanduse seaduse eelnõu.

16.september 2024.a

Eesti ajalooliste hoonete ümarlaud, kuhu kuuluvad Eesti Mõisate Ühendus, Eesti Mõisakoolide Ühendus, Eesti Kirikute Nõukogu, EELK, ICOMOS Eesti, SA Virumaa Muuseumid – linnuste ümarlaud, Eesti Muuseumite Liit ja Eesti Vabaõhumuuseumi Maaarhitektuuri Keskus, edastab kliimaministeeriumi “Kliimakindla majanduse seaduse” eelnõu osas ümarlaua liikmetelt kogutud ettepanekute ja arvamuste põhjal alljärgneva:

Eesti ajalooliste hoonete ümarlaua poolsed kommentaarid ja ettepanekud.

Antud seadus tugineb 2000. aastate alguse ideedele aktiivsest keskkonna juhtimisest (environmental management), ökoloogiline moderniseerimisest ja keskkonnaturvalisusest (environmental security). Nende ideede rakendamine on igati tervitatav. Seaduse ideestiku ellurakendamine eeldab aktiivset selgitustööd erinevates ühiskonnagruppidest koos vastavate, sihtgrupispetsiifiliste sõnumitega – **ilma seletuskirjaga tutvumata** tekitab seaduse tekst segadust ja mittemõistmist.

Seaduse ülesehitus ei tekita kindlustunnet üksikindiiviidi elukvaliteedi ja -standardi säilimisele va linnaruumis.

Küsitav on et seaduse vastuvõtmisel raam rakendussätete valmimist planeeritakse aastasse 2026: seletuskiri : *Hoonete rekonstrueerimise pikaajaline strateegia asendub ELi 2024/1275 hoonete energiatõhususe direktiivi uustöötamise järgi riikliku renoveerimiskavaga. Renoveerimiskava mustand valmib 2025. aasta lõpuks ja lõplik versioon 2026. aasta lõpuks, mh selgitatakse vajalike analüüside käigus ja kantakse renoveerimiskavasse KHG heite vähenemise info.*

Kommentaariid ja ettepanekud:

3.pt Põhimõtted

Lisada: **Demograafilised arengud** - seaduses ellukutsutud tegevused toetavad demograafilise arengu positiivseid protsesse > *lisada seletuskirja vastav tõenduspõhine selgitus.*

Lisada: **Julgeoleku tagamine** – tagatakse kliimarisikide-, miltaar- ja toidu julgeolek > *lisada seletuskirja vastav tõenduspõhine selgitus.*

§ 17 räägitakse konkurentsivõimelise ettevõtluskeskkonna ja majanduspoliitika toetamisest "**nii palju kui võimalik**" – need neli sõna asendada mõne sobivama väljendiga N: "**igal võimalikul moel**" - üldine kommentaar: kasutusel on liiga palju eesmärke, mida ei ole võimalik mõõta ega nende tulemuslikkust hiljem hinnata.

EESTI AJALOOLISTE HOONETE ÜMARLAUD

§ 20. täiendada toodud põhimõtet: **lisades põhimõtte**, et uute hoonete püstitamisele eelistada olemasoleva hoonefondi korrastamist, vajadusel uute funktsioonide leidmist käibest väljalangenud hoonetele, pöörates erilist tähelepanu mälestiste ja ajalooliste hoonete säilimisele.

ettepanek § 20-st kustutada sõnad „ja ehitiste“, kuna tundub ebamõistlik ja kontekstiväline käsitleda ehitisi toodete ringmajanduse kontekstis. Eelnõusse võiks lisada täiendava paragrahvi:

§ 20'. Kestliku ehitamise põhimõte

Kasutatakse ehituslahendusi ja -materjale, mis minimeerivad negatiivset mõju keskkonnale ning tagavad hoonete pikaajalise kestvuse ja energiatõhususe. Uute hoonete ehitamisele eelistatakse olemasoleva hoonefondi renoveerimist. Elukeskkonna ja sotsiaalse kestlikkuse seisukohalt on olulisel kohal kultuurimälestiste ning kohalike ehitustraditsioonide kaitse ja kasutuses hoidmine.

§ 20 ja § 22 räägivad samast asjast - need võiks põhimõtteliselt kokku tõsta kuna lauseehitus on teine, sisu on sama.

§ 28 Hoonete rekonstrueerimisel võiks ja peaks peale kuluefektiivsuse (korterimajad versus teised) arvestama ka õiglase ülemineku põhimõtetega ning **haavatavate ühiskonnagruppide huvide ja vajadustega sh regiooniaalsete erisustega**. Statistikaameti viimaste analüüside põhjal toimub Eestis jätkuvalt valglinnastumine ning võimalik ehitushindade tõus surub majanduslikult vähemkindlustatud pered otsima alternatiive linnas elamisele vanemates majades maapiirkondades raudtee/maanteetrasside läheduses. Analoogsed protsessi on Euroopas toiminud juba aastaid.

Eelistades linnalise keskkonna hoonete renoveerimist väärindades kinnisvara suurendame ebavõrdsust maapiirkondadega veelgi.

§ 32 Seadus loob läbi KHG sidumist toetava maamajanduse soosimise aluse uuele majandusele maapiirkondades – eluslooduse mitmekesisuse piirkonnad, KHG sidumise ökosüsteemid jne.

Nende loomine, arendamine ja majandamine tekitab uut laadi töökohti maapiirkondades ning edendab piirkondade arengut

Kõikidele majandusharudele kehtestatakse seadusega KHG vähendamise piirväärtused. Ainult tööstuse esitatakse võimalus KHG heitmete suurendamiseks. See on ebaproportsionaalne eelis ning vajaks seostamist näiteks KHG sidumise potentsiaali suurenemisega. Ühtlasi loob selline tööstust eelistav lähenemine tunde, et selles sektoris kliimaseaduse vaim ja normed ei kehti.

Võimalik oleks kompensatsiooniks KHG siduvate alade loomine ja arendamine tööstuste eraldatavate vahendite arvel, vastavaid rohealasid rentides ja/või arendades jne jne. **Saastaja maksab printsip oleks siis realiseeritud.**

§ 32 (5) **Turbasektori** heitkoguste vähendamise eesmärgid on väheambitsioonikad.

§ 38 – 1 Kliimaseaduse taustal KHG-neutraalne ühiskond eeldab **CO2 siduvate pindade olulist laiendamist**. Eriti akuutne on see tiheasustusaladel. Seepärast võiks linnalooduse arendamise kava nõue arvestada inimeste üldarvu kõrval ka KHG emissiooni antud piirkonnas ja/või linnahaljastuse üldist olukorda antud asumis (linnas, linnaosas jne).

EESTI AJALOOLISTE HOONETE ÜMARLAUD

§ 38 Linnaruumi ja looduse lõimimise kava vähemalt 10 000 elanikuga linnas tundub intellektuaalselt huvitav teema, kuid me ei näe sellel mingit praktilist väärtust seni, kuni räägitakse samal ajal linnade tihendamisest, 15 minuti linnast jne.

Ettepanekud koondatud Eesti ajalooliste hoonete ümarlaua osalejate poolt edastatud materjalidest.

Lugupidamisega,

Tõnu Kiviloo

Eesti ajalooliste hoonete ümarlaud

koordinaator

5111099

estmoisakool@gmail.com